

Васильєва К.В.
Студентка 4 курсу, 12 групи ЦЗВФН
Бальбуза О.М.
К. психол. н.

ДОСЛІДЖЕННЯ РОЛІ СІМ'Ї НА ВИБІР СТИЛЮ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ У КОНФЛІКТІ

Протягом нашого повсякденного життя ми всі беремо участь у низці конфліктів. Іноді, конфлікти можуть бути невеликими, наприклад, людина може ігнорувати нас, поки ми розмовляємо.

Психологічна парадигма розглядає конфлікт як явище психічного життя людини, котре пов'язано з розумінням природи особистості і її розвитку, а також з проблемами психічного здоров'я і психологічного благополуччя (З.Фрейд, К.Хорні, Е.Еріксон, К.Левін, Н.Міллер, Х.Хекхаузен, Дж.Морено, Р.Мей, І.Ялом, О.Анцупов, В.Мерлін, Ф.Є.Василюк, та ін.) [1, с. 211–213].

Виділяють конструктивні та деструктивні конфлікти. Чинниками конструктивності – деструктивності виступають суб'єктивні та об'єктивні фактори. Об'єктивними факторами можуть виступати матеріально-технічні, господарсько-політичні, господарсько-організаційні, соціально-професійні, соціально-демографічні, а суб'єктивними – деформація особистості, її обмеженість, відхилення від норми; патологія психіки, її інертність, психічний дискомфорт, неадекватність сприйняття й розуміння конфліктних ситуацій та іншої людини, мотивів її поведінки [1, с. 211–213].

Він сприяє підвищенню рівня соціалізації людини, розвитку її як особистості. У конфлікті індивід за незначний час може отримати стільки життєвого досвіду, скільки він, можливо, не отримає ніколи у повсякденному житті, сприяє адаптації у соціумі, оскільки саме під час конфлікту люди більшою мірою розкриваються.

Конструктивні функції конфлікту відображаються у зниженні психічної напруженості у групі, ліквідації стресу в її членів (у випадку позитивного вирішення конфлікту); задоволенні не потреб особистості, її самореалізації та самоствердженню [2, с. 92].

Стиль індивідуальної поведінки в конфлікті формується з дитинства, хоча може змінюватися залежно від ситуації та її значущості для особистості. Особливості сімейного виховання, дитячо-батьківських стосунків зумовлюють формування і становлення особистості та її проявів, у тому числі і у конфліктних ситуаціях [3, с. 11–19].

Вплив сімейної структури на вибір дитиною стратегії розв'язання конфлікту можна пов'язати за допомогою базової моделі Дойча.

По-перше, можна припустити, що елементи сімейної структури (розмір і соціально-економічний статус) як фактор процесу, характеристики залучених сторін і третіх сторін можуть потенційно впливати на вибір стратегії

врегулювання. Наприклад, деякі стратегії вирішення вимагають присутності інших, що може бути легше досягнуто у сім'ях більшого розміру.

Соціально-економічний статус сім'ї також може впливати на характеристики сторін у конфлікті та, у свою чергу, на вибір стратегій, які передбачають більш просунуте міркування та дедуктивні навички.

Батьківський стиль також пропонується впливати на вибір стратегії розв'язання, оскільки дисциплінарний характер батьків може вплинути на фактичний процес і є чинником характеристик сторін у конфлікті. Можливо, батьківський стиль регулює те, що можливо з точки зору вирішення, і, отже, які стратегії навіть доступні дітям. У цьому плані батьківський стиль відіграє важливу роль в оцінці дитиною успіху. Подібним чином модель спілкування в сім'ї може вплинути на вибір дитиною стратегії вирішення проблеми. Дойч стверджує, що спілкування є визначним у процесі вирішення конфлікту [4, с. 56–61].

Вважається, що як на характер конфлікту, так і на оцінку успішного вирішення впливає продукт, на якому базується рішення, і ситуація, в якій приймається рішення [4, с. 65].

Таким чином, поведінка особистості в конфлікті залежить від індивідуально-типологічних особливостей особистості, особливостей самосвідомості, особливостей емоційної сфери, особливостей адаптації. Ці чинники формуються під впливом різних соціальних систем, перш за все, системи сім'ї, а у підлітковому віці під впливом однолітків.

Список використаних джерел

1. Бальбуза О. М. Методи профілактики і вирішення конфліктів у роботі соціального педагога. *Наука, освіта, суспільство: реалії, виклики, перспективи*: зб. матеріалів конференції. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2019. Т. 1. С. 211–213.
2. Литвинчук Н., Смолінчук Л., Дараган А. Вплив психологічних чинників на конфліктну поведінку у підлітків. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія*. К.: НАУ, 2022. Вип. 1(20). С. 87–100.
3. Дараган А. А. Психологічні чинники конфліктної поведінки у підлітків: дипломна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра спеціальності «Психологія» / Національний авіаційний університет. Київ, 2022. 44 с.
4. Алексеєнко Т. Ф. Тенденції розвитку і класифікація батьківсько-дитячих стосунків в умовах сучасної сім'ї. *Збірник наукових праць Української Академії державного Управління при Президентові України* / За заг. ред. В. М. Князева, М. І. Пірен. Київ: Вид-во УАДУ, 2001. Вип. 1"А". 192 с.